

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

DODATOK č. 10

k štátnemu vzdelávaciemu programu pre sekundárne vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy
schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
dňa 6.2.2015 pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015

*Dodatok k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety dejepis a hudobná výchova
v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny – 2. stupeň základnej školy*

a

Vzdelávací štandard z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským

SCHVÁLILO

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 28.10.2021 pod číslom 2021/11733:21-C1630
s platnosťou od 1.9.2022

Dodatok k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety dejepis a hudobná výchova v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny – 2. stupeň základnej školy

Úvod

*Dodatok k vzdelávacím štandardom z vyučovacích predmetov dejepis a hudobná výchova pre 2. stupeň základnej školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny*¹ (ďalej len Dodatok) je špecifický pedagogický dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s platným *Štátnym vzdelávacím programom pre nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy*², vrátane rámcových učebných plánov a vzdelávacích štandardov z dejepisu a hudobnej výchovy.

Cieľom dokumentu je vymedziť obsah, prostredníctvom ktorého žiaci škôl s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny poznávajú hodnoty vlastnej národnostnej kultúry a zároveň si uvedomujú a posilňujú svoju národnostnú identitu.

Dodatok vychádza z *Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020 (operačný cieľ č. 3)*³ a zohľadňuje podklady vypracované zástupcami vybraných národnostných menšín (maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej, ruskej a ukrajinskej) žijúcich v Slovenskej republike.

Špecifickosť dokumentu Dodatok spočíva v stanovení všeobecných a špecifických cieľov pre vymedzený obsah vyučovacích predmetov dejepis a hudobná výchova podľa platného vzdelávacieho štandardu uvedených predmetov, ktorý sa povinne zapracuje do školského vzdelávacieho programu škôl s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny s dôrazom na špecifiká danej národnostnej menšiny.

Dokument predstavuje podklad aj pre tvorbu materiálnych didaktických prostriedkov pre vyučovacie predmety dejepis a hudobná výchova pre 2. stupeň základnej školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín v Slovenskej republike.

---

¹ Dodatok k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety dejepis a hudobná výchova v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny – 2. stupeň môžu využiť aj základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.

² https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_nsv_6_2_2015.pdf

³ https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/6765_akcny-plan-ochrany-prav-osob-patriacich-k-narodnostnym-mensinam-a-etnickym-skupinam-na-roky-2016-%E2%80%93-2020.pdf

VŠEOBECNÉ CIELE PREDMETOV

Žiaci:

- si uvedomujú kultúrnu, národnostnú a jazykovú pestrosť v rámci Slovenska, Európy,
- si posilňujú povedomie vlastnej národnostnej a kultúrnej identity,
- si prehlbujú kladný vzťah a toleranciu k slovenskému národu a k ostatným národnostným menšinám, etnikám a etnickým skupinám,
- vnímajú odlišnosti, analógie a podobnosti v oblasti kultúry národnostných menšín,
- sa zaujímajú o kultúrne a literárne dedičstvo slovenského národa a ostatných národností,
- poznávajú kultúrne a umelecké pamiatky národnostných menšín na území Slovenska,
- sa učia orientovať sa vo svete hudobného umenia z pohľadu národnostnej menšiny.

DEJEPIS

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiaka v rámci Dodatku sú určené za celý stupeň vzdelávania. Rozdelenie učebného obsahu do ročníkov v rámci 2. stupňa základnej školy je v kompetencii učiteľa, resp. školy.

Dodatok vychádza z platného *Vzdelávacieho štandardu vyučovacieho predmetu dejepis*⁴ bez rozšírenia obsahového a výkonového štandardu.

Vymedzený obsah pedagóg tvorivo modifikuje z pohľadu danej národnostnej menšiny (maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej, ruskej, ukrajinskej) a zapracuje do školského vzdelávacieho programu danej školy.

Vymedzený obsah sa implementuje do vyučovacieho procesu:

- a) bez navýšenia časovej dotácie – s využitím medzipredmetových vzťahov a prierezových tém v rámci povinnej hodinovej dotácie,
- b) s navýšením časovej dotácie z disponibilných hodín – podľa Štátneho vzdelávacieho programu (pozri aj *Manuál na tvorbu školských vzdelávacích programov pre základnú školu*⁵).

---

⁴ https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/dejepis_nsv_2014.pdf

⁵ http://www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/zakladna-sola/manual/manual_zs_05112015.pdf

ŠPECIFICKÉ CIELE PREDMETU

Žiaci:

- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom čase a v historickom priestore v kontexte dejín príslušnej národnostnej menšiny,
- získavajú vedomosti a spôsobilosti z oblasti vybraných historických udalostí, javov, procesov z národných dejín a historických súvislostí v dejinách príslušnej národnostnej menšiny,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť príčiny, priebeh a dôsledky historických udalostí v kontexte jednotlivých historických období s akcentom na status príslušnej národnostnej menšiny,
- získajú schopnosti poznávať históriu na základe analýzy primeraných školských historických písomných, obrazových, hmotných a grafických prameňov a sú schopní s využitím týchto prameňov klásť primerane adekvátne otázky,
- si rozvinú komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný prostriedok poznávania národnej a národnostnej histórie v demokratickej spoločnosti,
- si postupne osvoja spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v množstve kultúrnych situácií, v ktorých sa stretávajú s históriou.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<i>K obsahovému štandardu sa nepridávajú ďalšie výkonové štandardy.</i> <i>Výkonový štandard určený v platnom vzdelávacom štandarde pre dejepis zostáva nemenný.</i>	<i>Nižšie uvedený obsah je vymedzený z platného obsahového štandardu a implementuje sa do vyučovacieho procesu v zmysle Dodatku.</i> Človek v premenách času a priestoru • minulosť, prítomnosť, budúcnosť • bydlisko, obec, región, Slovensko, Karpatská kotlina • rodinný album, fotografia • generácia, rodostrom • historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) • múzeum, knižnica, archív, školská kronika • mapa • vyst'ahovalectvo, prist'ahovalectvo, stretávanie kultúr Človek a komunikácia • jazyk, písmo, kniha, noviny, rozhlas, televízia, internet • náboženstvo • legendy, mýty, povesti Obrazy stredovekého sveta • kráľ, léno, vazal, lénny systém, šľachta, duchovenstvo

- poddaní, mestské obyvatel'stvo

- hrad, dedina, mesto

Slováci v Uhorskom kráľovstve

- Uhorsko
- dynastie
- banské mestá

Obrazy novovekého sveta

- mešťan, humanizmus a renesancia
- reformácia, protestant, katolík

Habsburská monarchia na prahu novoveku

- Moháč, Turci
- Bratislava
- Habsburgovci
- protireformácia

Zrod modernej doby

- osvietenstvo
- národný štát, nacionalizmus

Moderný slovenský národ

- tereziánske a jozefínske reformy
- revolučný rok 1848/49

	• rakúsko-uhorské vyrovnanie • modernizácia, industrializácia Obrazy prvej svetovej vojny • front, zázemie • Parížska mierová konferencia • nástupnícke štáty po prvej svetovej vojne • Československá republika Európa v medzivojnovom období • parlamentná demokracia, autoritatívne režimy • komunizmus, fašizmus, nacizmus Československo v medzivojnovom období (1918 – 1939) • národnostné menšiny • kultúra, spolky, školstvo Obrazy druhej svetovej vojny • fašistická os • protihitlerovská koalícia • holokaust, koncentračné tábory Slovenský štát (1939 – 1945) • totalitný režim • židovský kódex, deportácie

	Československo za železnou oponou • politické procesy • znárodnenie, kolektivizácia • „normalizácia“ • nežná revolúcia Československo po roku 1989 • parlamentná demokracia • rozdelenie Československa, vznik Slovenskej republiky

HUDOBNÁ VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiaka v rámci Dodatku sú určené za celý stupeň vzdelávania. Rozdelenie učebného obsahu do ročníkov v rámci 2. stupňa základnej školy je v kompetencii učiteľa, resp. školy.

Dodatok vychádza z platného *Vzdelávacieho štandardu vyučovacieho predmetu hudobná výchova*⁶ bez rozšírenia obsahového a výkonového štandardu.

Vymedzený obsah sa zapracuje do školského vzdelávacieho programu v súlade so stanovenými špecifickými cieľmi vyučovacieho predmetu hudobná výchova s dôrazom na špecifiká a charakteristiky danej národnostnej menšiny (maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej, ruskej, ukrajinskej).

Vymedzený obsah sa implementuje do vyučovacieho procesu:

- a) bez navýšenia časovej dotácie – s využitím medzipredmetových vzťahov a prierezových tém v rámci povinnej hodinovej dotácie,
- b) s navýšením časovej dotácie z disponibilných hodín – postupovať podľa Štátneho vzdelávacieho programu (pozri aj *Manuál na tvorbu školských vzdelávacích programov pre základnú školu*⁷).

---

⁶ https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/hudobna-vychova_nsv_2014.pdf

⁷ http://www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/zakladna-sola/manual/manual_zs_05112015.pdf

ŠPECIFICKÉ CIELE PREDMETU

Žiaci poznajú:

- ľudové, autorské a regionálne piesne vlastnej národnostnej menšiny a ich funkčnosť v reálnom živote,
- významné osobnosti umenia a kultúry (napr. skladatelia, hudobníci, speváci, tanečníci vlastnej národnostnej menšiny), ich diela,
- ľudové hudobné nástroje typické pre vlastnú národnostnú menšinu,
- ľudové tance, základné tanečné kroky charakteristické pre vlastnú národnostnú menšinu,
- ľudové hudobno-pohybové hry, detské hry a tance, detské a ľudové piesne, príbehy, básne, charakteristické pre vlastnú národnostnú menšinu a daný región,
- ľudové zvyky, rodinné obrady (svadby, krstiny, pohreby) vlastnej národnostnej menšiny,
- umelecké súbory, divadlá, skupiny populárnej hudby v rámci svojho regiónu,
- podujatia (napr. folklórne festivaly, výstavy, prehliadky, tanečné, spevácke súťaže) spojené s kultúrou a umením národnostnej menšiny.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<i>K obsahovému štandardu sa nepridávajú ďalšie výkonové štandardy. Výkonový štandard určený v platnom vzdelávacom štandarde pre hudobnú výchovu zostáva nemenný.</i>	<i>Nižšie uvedený obsah je vymedzený z platného obsahového štandardu a implementuje sa do vyučovacieho procesu v zmysle Dodatku.</i> Hlasové činnosti • ľudové piesne príslušnej národnostnej menšiny • autorské piesne príslušnej národnostnej menšiny • regionálne ľudové piesne príslušnej národnostnej menšiny Inštrumentálne činnosti • ľudové hudobné nástroje príslušnej národnostnej menšiny • školské hudobné teleso charakteristické pre príslušnú národnostnú menšinu Aktívne počúvanie hudby • skladby hudobných skladateľov príslušnej národnostnej menšiny z rôznych štýlových období dejín hudby • nástrojové zoskupenia charakteristické pre príslušnú národnostnú menšinu • vybrané skladby významných skladateľov s ukážkami hudobných štýlov v ich typickej podobe, integrácia

	s literatúrou, výtvarnou výchovou, dejepisom – v kontexte danej národnostnej menšiny • orchester typických ľudových nástrojov danej národnostnej menšiny • skupiny populárnej hudby danej národnostnej menšiny • návšteva koncertov a hudobných podujatí v podaní predstaviteľov danej národnostnej menšiny • piesne, klasická, ľudová, tanečná, populárna hudba danej národnostnej menšiny Hudobno-pohybové činnosti • hudobno-pohybové hry so spevom príslušnej národnostnej menšiny • ľudový tanec, resp. kroky, časti tancov charakteristické pre príslušnú národnostnú menšinu Hudobno-dramatické činnosti • materiál s dramatickým potenciálom: hudobno-pohybové hry, básne, príbehy, piesne, inštrumentálne skladby, herecké etudy, krátke sekvencie, dialógy a scény – v kontexte danej národnostnej menšiny

	• návšteva hudobného, tanečného divadla, opery, operety, muzikálu a pod. alebo sledovanie predstavenia z videozáznamu – od vybraných tvorcov/predstaviateľov danej národnostnej menšiny • hudobno-dramatické činnosti, tvorivá dramatika, integrácia s literatúrou, výtvarnou výchovou, dejepisom – v kontexte danej národnostnej menšiny

Vzdelávací štandard z dejepisu pre 2. stupeň základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Vyučovací predmet: Dejepis

DEJEPIS

(pre základné školy s vyučovacím jazykom maďarským)

ÚVOD

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov a v chronologickom usporiadaní. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard z dejepisu ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia minulosti. V tomto zmysle nemajú byť len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiakov ako celistvých osobností a uchovávanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historických skúseností či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, maďarskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, javov a procesov v čase a priestore, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej, maďarskej i celosvetovej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Žiaci si prostredníctvom dejepisu postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania, lebo chápanie, vnímanie a porozumenie historických procesov predstavuje jeden zo základných predpokladov komplexného poznávania ľudskej spoločnosti.

Výučba dejepisu v školách s vyučovacím jazykom maďarským je špecifická v tom, že tieto školy sa opierajú o maďarské kultúrne zázemie. To znamená, že žiaci i učitelia čerpajú svoju identitu prirodzeným spôsobom z maďarského jazyka a kultúrneho dedičstva, vrátane poznania historických udalostí, javov, osobností a procesov v dejinách maďarského národa. Ak si žiaci prostredníctvom dejepisu postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania, tak práve poznávanie dejín maďarského národa je pre žiakov v školách s vyučovacím jazykom maďarským tým dôležitým kultúrnym zázemím, ktoré im poskytuje dôležitú možnosť zachovať si svoje historické vedomie v multikultúrnom prostredí Slovenskej republiky.

V procese výučby dejepisu na základnej škole sa kladie osobitný dôraz na dejiny 19. a 20. storočia preto, lebo v nich môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Dejepis vedie žiakov k vzťahu k vlastnej minulosti cez prizmu prítomnosti ako súčasti rozvíjania, korigovania, kultivovania a zachovávanania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje aj aktívne spoznávanie inakosti spoločných dejín, teda slovenského a maďarského národného príbehu i vzťah k minulosti iných národov a etník. Rovnako tak k pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych a iných odlišností ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenských skupín. Dejepis tiež prispieva k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti a pripisuje dôležitosť aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom čase,
- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom priestore,
- získajú základné vedomosti a spôsobilosti z oblasti vybraných historických udalostí, javov, procesov z národných a svetových dejín,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť príčiny, priebeh a dôsledky historických udalostí,
- získajú schopnosti poznávať históriu na základe analýzy primeraných školských historických písomných, obrazových, hmotných a grafických prameňov a sú schopní týmto prameňom klásť primerane adekvátne otázky,
- rozvinú si komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti,
- osvoja si postupne spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v mnohosti kultúrnych situácií, v ktorých sa stretávame s históriou.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Človek v premenách času a priestoru

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ použiť správne pojmy, ktoré súvisia s tokom času, ✓ zakresliť na časovú priamku časové kategórie od blízkych po vzdialené, ✓ preskúmať okolie svojho bydliska, ✓ rozpoznať staré od nového, ✓ rozpoznať, čo sa zmenilo za posledný rok ich života, ✓ zaznamenať rozprávanie rodinných príslušníkov o minulosti, ✓ rozlíšiť jednotlivé generácie vo svojej rodine, ✓ rozlíšiť jednotlivé druhy historických prameňov, ✓ rozpoznať rozdiel medzi zemepisnou a dejepisnou mapou, ✓ zostaviť obrazový materiál o pohybe ľudí v minulosti a prítomnosti, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z danej témy.	minulosť, prítomnosť, budúcnosť deň, mesiac, rok, dátum, letopočet kalendár desaťročie, storočie, tisícročie bydlisko, obec, región, Slovensko, Karpatská kotlina rodinný album, fotografia generácia, rodostrom historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív, školská kronika mapa vystáhalolectvo, prisťahovalectvo, stretávanie kultúr základné analytické otázky: Kto je autorom prameňa? Kedy bol napísaný prameň? Čo je obsahom prameňa? Komu bol prameň určený? Aký bol zámer autora prameňa?

Človek a komunikácia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozlíšiť jednotlivé druhy komunikácie medzi ľuďmi, ✓ prerozprávať príbeh z minulosti svojho regiónu, ✓ identifikovať dôsledky konfliktov a vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žijú, ✓ zdôvodniť stálu prítomnosť vojen v minulosti a prítomnosti, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z danej témy.	jazyk, písmo, kniha, noviny, rozhlas, televízia, internet náboženstvo legendy, mýty, povesti konflikt, vojna, detský vojak, mier, obeť detská práca

Obrazy pravekého sveta

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov, ✓ porovnať výhody a nevýhody kamenných a kovových nástrojov, zbraní, ✓ zdôvodniť oddelenie remeselníkov od roľníkov, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného obdobia.	zberač, lovec, roľník kameň, meď, bronz, železo, oppidum

Obrazy starovekého sveta

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov, ✓ rozlíšiť jednotlivé vrstvy spoločnosti v mestskom štáte, ✓ identifikovať poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes, ✓ identifikovať hlavné znaky aténskej demokracie, ✓ rozpoznať hlavné znaky rímskej republiky, ✓ zdôvodniť premenu rímskej republiky na ríšu, ✓ rozpoznať príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž Dunaja, ✓ zhromaždiť informácie o prítomnosti Rimanov na našom území, ✓ zhrnúť príčiny zániku Rímskej ríše, ✓ zhodnotiť prínos antickej kultúry pre našu prítomnosť, ✓ zostaviť turistického sprievodcu o divoch starovekého sveta, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného obdobia.	riečne civilizácie, deľba práce mestský štát polis aténska demokracia, olympijské hry republika, cisárstvo Limes Romanus provincie, Panónia judaizmus, kresťanstvo, Biblia islam, Korán

Obrazy stredovekého sveta

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ objasniť fungovanie stredovekej spoločnosti na základe vazalských vzťahov, ✓ identifikovať spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti, ✓ vysvetliť fungovanie stredovekého mesta, ✓ zdôvodniť význam kláštora pre hospodárstvo a kultúru, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného obdobia.	kráľ, léno, vazal, lénny systém, šľachta, duchovenstvo poddaní, mestské obyvateľstvo hrad, dedina, mesto, kláštor, univerzita

Premeny v Karpatskej kotline

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozlíšiť kľúčové udalosti z obdobia Veľkej Moravy, ✓ rozpoznať kultúrny odkaz Veľkej Moravy, ✓ rozpoznať kľúčové udalosti sťahovania maďarských kmeňov a zaujatia Karpatskej kotliny, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného obdobia.	Huni, Avari, Samova ríša, Franská ríša Veľká Morava Magna Hungaria, Etelköz, zaujatie vlasti, koristnícke výpravy

Uhorské kráľovstvo v stredoveku

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozlíšiť kľúčové udalosti stredovekého Uhorska, ✓ rozpoznať mnohonárodnostný charakter Uhorska, ✓ zdôvodniť politický a hospodársky rozmach Uhorska, ✓ vytvoriť turistického sprievodcu po banských mestách, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	Uhorsko dynastie Tatarský vpád kolonizácia banské mestá stredoveké mestá v Uhorsku

Obrazy novovekého sveta

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať dôsledky vynálezu kníhtlače na človeka a spoločnosť, ✓ vymedziť príčiny a dôsledky zámorských objavov, ✓ porovnať proces výroby v cechu a manufaktúre, ✓ zovšeobecniť hlavné myšlienky reformácie, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	mešťan, humanizmus a renesancia kolónie, kolonializmus remeselník, cech, manufaktúra reformácia, protestant, katolík

Habsburská monarchia na prahu novoveku

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať hlavné zmeny v Uhorsku po roku 1526, ✓ vystihnúť spoločné znaky protihabsburských povstaní v Uhorsku, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	Moháč, Turci Bratislava Sedmohradsko, územie tureckého panstva Habsburgovci protireformácia

Zrod modernej doby

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ zhrnúť základné myšlienky osvietenstva, ✓ rozpoznať viedenský kongres ako medzník vo vývoji európskych dejín, ✓ porovnať proces výroby v cechu, manufaktúre a továrni, ✓ vystihnúť základné znaky priemyselnej revolúcie, ✓ zdôvodniť vplyv zjednotených štátov na mocenské pomery v Európe, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	osvietenstvo Veľká francúzska revolúcia priemyselná revolúcia továreň, podnikateľ, robotník národný štát, nacionalizmus militarizácia

Zrod moderných národov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ zhodnotiť význam osvietenských reforiem, ✓ rozpoznať ciele slovenského národného hnutia, ✓ vystihnúť, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v postavení Slovákov po revolúcii, ✓ rozpoznať ciele uhorského národného hnutia, ✓ analyzovať dôvody prehry uhorského boja za nezávislosť v roku 1848/49, ✓ zdôvodniť príčiny a dôsledky vystažovalectva z Rakúsko – Uhorska, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	tereziánske a jozefínske reformy spisovný jazyk reformné hnutie revolučný rok 1848/49 revolúcia a oslobodzovací boj v roku 1848/49 Matica slovenská rakúsko – uhorské vyrovnanie modernizácia, industrializácia národnostná otázka

Prvá svetová vojna a rozpad Uhorska

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ porovnať ciele štátov Dohody a Trojspolku, ✓ rozpoznať útrapy ľudí na fronte a v zázemí počas prvej svetovej vojny, ✓ zdokumentovať pomocou mapy zmeny po zániku Rakúsko – Uhorska, ✓ vyhľadať svedectvá na prvú svetovú vojnu, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	Dohoda, Trojspolok Uhorsko vo svetovej vojne front, zázemie Parížska mierová konferencia Trianon nástupnícke štáty po prvej svetovej vojne Československá republika

Európa v medzivojnovom období

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ objasniť základné znaky parlamentnej demokracie, ✓ rozlíšiť demokratický a nedemokratický charakter štátu, ✓ rekonštruovať každodenný život v diktatúrach, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	parlamentná demokracia, autoritatívne režimy komunizmus, fašizmus, nacizmus

Československo v medzivojnovom období (1918 - 1939)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ identifikovať politický systém ČSR, ✓ rozpoznať mnohonárodnostný charakter ČSR, ✓ rozpoznať dôsledky trianonskej zmluvy na život príslušníkov Maďarskej menšiny, ✓ porovnať hospodársku situáciu v Čechách a na Slovensku, ✓ rozpoznať dôsledky rozbitia ČSR, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	Česi, Slováci, národnostné menšiny, maďarská menšina kultúra, spolky, školstvo centralizmus, autonómia

Obrazy druhej svetovej vojny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať kľúčové medzníky druhej svetovej vojny, ✓ vyhľadať svedectvá o útrapách ľudí na fronte a v zázemí počas druhej svetovej vojny, ✓ spracovať holokaust na konkrétnom príbehu, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného obdobia.	fašistická os protihitlerovská koalícia totálna vojna protifašistický odboj holokaust, koncentračné tábory

Slovensko a Maďarsko počas vojny (1939 – 1945)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ porovnať politický systém Slovenského štátu s politickým systémom ČSR, ✓ rozpoznať vzťahy medzi Nemeckom a Slovenským štátom, ✓ zhodnotiť hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenského štátu a Maďarska, ✓ konkretizovať postupné obmedzovanie práv a slobôd židovských spoluobčanov na Slovensku a v Maďarsku, ✓ zhodnotiť význam Slovenského národného povstania, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	totalitný režim židovský kódex, židovské zákonodarstvo deportácie odboj Slovenské národné povstanie

Rozdelený svet

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať vplyv bipolárneho sveta na každodenný život, ✓ rozpoznať prejavy odporu obyvateľstva vo východnom bloku, ✓ vystihnúť základné medzníky procesu európskej integrácie, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	OSN superveľmoci: USA, ZSSR železná opona, studená vojna hospodárske a vojenské bloky hrozba jadrovej vojny dekolonizácia

Československo a Maďarsko za železnou oponou

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať dôsledky komunistického prevratu v Československu a v Maďarsku, ✓ zdokumentovať prejavy totality, ✓ identifikovať premeny vidieka a mesta, ✓ porovnať udalosti z roku 1956 a 1968, ✓ spracovať spomienky svedka augustových udalostí, ✓ zistiť konkrétne prejavy „normalizácie“ v každodennom živote, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	deportácie, výmena obyvateľstva, reslovakizácia Február, politické procesy znárodnenie, kolektivizácia, industrializácia revolúcia v roku 1956 Csemadok Pražská jar „normalizácia“ Charta 77, disident nežná revolúcia

Československo po roku 1989

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ identifikovať hlavné zmeny v Československu po roku 1989, ✓ určiť príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky, ✓ rozpoznať podoby spolužitia Maďarov a Slovákov v 20. storočí, ✓ určiť výhody a nevýhody voľného pohybu osôb a tovaru v Európskej únii, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.	parlamentná demokracia rozdelenie Československa, vznik Slovenskej republiky maďarská menšina na Slovensku vstup Slovenskej republiky do NATO a Európskej únie svet ako „globálna dedina“